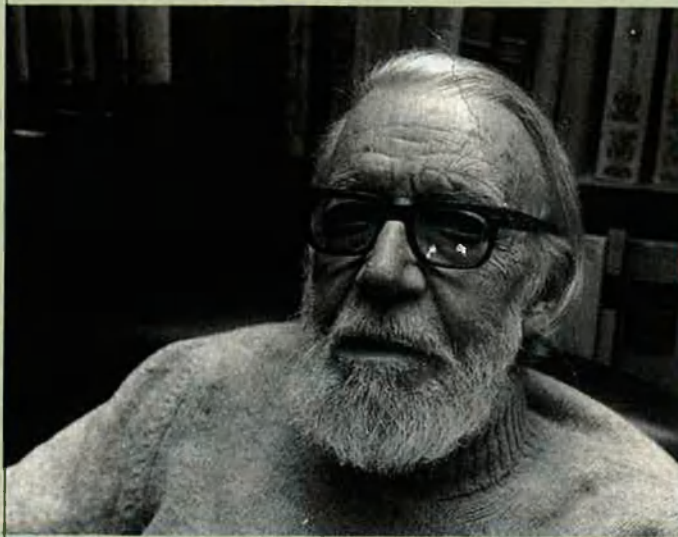

Joan Oliver, cinc anys després de la seva mort

Ara fa cinc anys que va morir Joan Oliver, un dels grans noms de la literatura catalana de la postguerra. Oliver, un cop esllangits els entusiastes recordatoris dictats a cap calent, ha sofert un oblit gairebé sistemàtic de la societat a la qual es va consagrar, com tants altres homes il·lustres de les nostres lletres, desapareguts durant el pas de la darrera dècada. Un oblit que ben pocs —Rodoreda, Pla i ara per ara cap més— s'han pogut estalviar, i les raons estructurals (sociològiques, culturals) del qual —profundament complexes i que ultrapassen els límits d'aquest article—, sent com són d'abast general, haurien de convidar els nostres gestors culturals a la reflexió sobre el que és, el que vol ser i cap a on va el país. Ara, aquí, a banda d'apuntar aquest tema pretenem només fer una ràpida semblança de la personalitat de Joan Oliver.

Tenim, en primer lloc, el poeta, Pere Quart, que va excel·lir en els poemes de circumstàncies i, sobretot, en la sàtira (política i social). Recordem un llibre com *Les decapitacions*, per exemple, o els epigrames del *Bestiari*. Un poeta, però, que també va aconseguir moments de gran emoció, com en les cèlebres *Corrandes d'Exili*. Cal no entendre Pere Quart com un simple "satíric": perquè la seva sàtira és sempre intencionada, podríem dir que mal intencionada en un cert sentit, i es deu totalment a la consciència de l'artista, a les seves posicions cíviques i estètiques, sempre d'una profunda voluntat polèmica i d'una franquesa enviable.

Tenim, després, el dramaturg. Aquest és l'aspecte de la pròpia obra que Oliver més estimava. Per bé que no va tenir mai la fortuna que mereixia, o que van obtenir els seus versos. Oliver va escriure, simplificant, una mena de comèdia de costums de qualitat adreçada al gran públic, un teatre que hauria contribuït a omplir el buit enorme de l'escena catalana del segon terç de segle ençà si les circumstàncies històriques haguessin estat unes altres; després, les coses van anar per un altre costat. Però els darrers anys s'ha recuperat amb

Joan Oliver.

ARXIU

fortuna alguna de les seves obres. Recordem només *El trenta d'abril*, una ficció sobre una suposada monarquia catalana independent que l'autor mateix va qualificar de "peripècia històrico-burlesca".

Al costat del poeta, la nostra societat ha valorat especialment el traductor de teatre. Oliver constitueix ell tot sol tota una tradició, irrepetible, de l'adaptació del teatre estranger a la llengua i al context català. Tres Molières, vuit Txèkhovs i obres tants tan cabdals per al teatre contemporani com *Ubu rei*, *Pigmalió*, *l'Opera de tres rals* o *Tot esperant Godot* han estat traslladades per Oliver, que a les seves versions n'ha conservat l'esperit, i encara ha potenciat l'efecte que poden fer a l'espectador català adaptant a la nostra realitat les referències circumstancials de cada text. Així, *Pigmalió* li va permetre de recuperar la llengua, ja extingida o en extinció, d'extraccions socials baixes i oferir tot un camp per a la discussió sobre el català i les actituds de la societat, especialment de la burgesia, envers la llengua. I *L'òpera de tres rals* comporta una recreació del tot original de *l'hampa* barcelonina de principi de segle.

Com a prosista, Oliver ha deixat un volum de contes, *Biografia de Lot*, i una abundant quantitat d'articles, escrita a pu-

blicacions de Sabadell abans de la guerra, i després a les revistes *Destino* i *Serra d'Or* (aquests darrers aplegats a *Tros de paper*). Va traduir diverses obres de narrativa. I ha constituït —aquest és el darrer aspecte que en volia destacar— una personalitat, gairebé un personatge, inoblidable; primer, durant la joventut, com a membre del Grup de Sabadell, juntament amb Armand Obiols o Francesc Trabal; després, és clar, a través de la poesia, el teatre i els articles; i durant la vellesa a través de la manifestació d'una ferma actitud cívica, expressada en declaracions intencionadament polèmiques, revulsives. Unes declaracions que amagaven, darrere l'aparença de l'exabrupte, una de les últimes consciències (i cal remarcar aquesta paraula, *consciències*) intel·lectuals que ha donat, per ara i crec que per a molt temps, la nostra cultura.

L'obra d'Oliver és avui en bona part assequible. Esperem que el cinquè aniversari de la mort de Joan Oliver sigui un bon pretext per rellegir-ne o descobrir-ne l'obra, ara neta de les contingències històriques més feixuges, i ajudi a reflexionar sobre l'oblit en què, com tants altres autors morts en aquesta darrera dècada, sembla haver caigut. El seu esperit irònic, satíric, despert, divertit, incisiu, ens en compensarà...

Oriol Izquierdo

Pintura de Joan Miró.

ARXIU

Una part del fons Miró que es guarda a la Fundació Pilar i Joan Miró, de Palma, i que era pràcticament desconegut ja que el pintor ho guardava a casa seva sense exhibir-ho mai, es mostrarà a partir del pròxim dia 18 a diverses localitats de Galícia. Aquest fons agrupa un total de 59 obres, valorades en uns tres mil milions de pessetes.

Cada cop hi ha més orquestres infantils.

RAFA GIL

Més de quaranta orquestres infantils i juvenils creades en cinc anys pot ser un dels primers balanços optimistes de l'actual situació de la música clàssica a Catalunya. En aquest aspecte, algunes d'aquestes orquestres van reunir-se dijous passat, dia 4 de juliol, a Sant Sadurn d'Anoia amb motiu del Primer Seminari de Joves Orquestres de Catalunya. Aquests conjunts, lligats a diversos projectes formatius oberts per les escoles de música, per músics professionals, per escoles d'ensenyament general i fins per associacions de pares o entitats culturals, es van aplegar en aquest festival de Sant Sadurní. Els uneix la consciència de la necessitat de crear instruments capaços d'engrescar els joves a conèixer i a practicar la música i la voluntat d'intercanviar les seves experiències.